

El president de Bolívia, Carlos D. Mesa, afronta el moment més delicat des que fa any i mig va accedir al càrrec.

El president bolivià, de nou contra les cordes

El conflicte de la nacionalització dels hidrocarburs a Bolívia, que s'afegeix al de la reclamació de l'autonomia dels departaments orientals d'aquest país, situa el president Carlos Mesa en una posició molt delicada.

El president bolivià, Carlos Mesa Gisbert, es troba de nou en la corda fluixa, assetjat per les organitzacions sindicals i polítiques que demanen la nacionalització dels hidrocarburs. El rebrot de l'anomenada guerra del gas, que ja va provocar la dimissió del president Gonzalo Sánchez de Lozada l'octubre del 2003, ha paralitzat l'occident del país andí, sobretot La Paz, una ciutat presa des de fa dies per milers de manifestants, en bona part procedents del suburbi d'El Alto.

“Les minories volen fer un cop d'estat”, va declarar Mesa en resposta al bloqueig pels manifestants dels carrers propers al Congrés, de manera que dificultaven l'arribada dels diputats que havien de decidir si es convocava una

Assemblea Constituent i es fixava la data del referèndum sobre l'autonomia dels departaments.

Les protestes han estat convocades per la Central Obrera Boliviana (COB) i la Federació dels Veïns d'El Alto, que exigeixen la nacionalització del gas i el petroli. Més prudent, el principal dirigent opositor, Evo Morales, del Moviment cap al Socialisme (MAS), demana que l'estat cobri el 50% de *royalties* a les empreses d'hidrocarburs. La llei, aprovada al maig, després de mesos d'intenses discussions, diu que les firmes han de pagar el 18% de *royalties* i el 32% d'impostos. Morales no l'accepta perquè considera que les empreses no pagaran els impostos, que es poden deduir fàcilment.

La promulgació d'una llei sobre hidrocarburs, que augmenta els impostos, va ser pactada fa un any i mig, en dimitir el president Lozada, substituït per Mesa. Lozada va ser la principal víctima de la guerra del gas: les protestes es van estendre per tot el país en contra del projecte d'exportar gas a través de Xile. En aquesta ocasió, els manifestants, reprimits per l'exèrcit, es

El líder cocalero i del MAS, Evo Morales (dreta), amb el dirigent de la Central Obrera Boliviana, Jaime Solares (centre) i un regidor d'El Alto.

queixaven més pel fet d'exportar el gas per Xile, un país amb el qual es manté un litigi territorial, que no pas dels baixos impostos que paguen les multinacionals.

Les principals empreses d'hidrocarburs que treballen a Bolívia són la brasilera Petrobras, la francesa Total, la britànica BP i l'espanyola Repsol YPF. Les reserves de gas del país només són superades al continent per Veneçuela. Totes aquestes firmes ja han avisat que no podran fer front a les inversions previstes en el cas que s'apliqui la llei en els contractes signats.

El segon problema que assetja el president Mesa, cada vegada més sol, és la contestació dels departaments orientals, sobretot de Santa Cruz i Beni, que reclamen l'autonomia perquè consideren que La Paz es menja els recursos generats pels hidrocarburs. Encara que no ho aprovi el Congrés, les elits polítiques dels dos departaments i també de Tarija, fronterer amb l'Argentina, volen celebrar el referèndum sobre l'autonomia el 12 d'agost. Una proposta que divideix els mateixos partits nacionals, el Moviment de l'Esquerra

Revolucionària (MIR) i el Moviment Nacionalista Revolucionari (MNR), i que és rebutjada tant pel MAS del dirigent dels plantadors de fulla de coca Morales com per les organitzacions socials de La Paz.

Les organitzacions socials occidentals, en especial els moviments d'El Alto i Cochabamba, consideren que abans de dur a terme el referèndum sobre les autonomies cal convocar una Assemblea Constituent, que s'encarregaria de fixar l'organització territorial de Bolívia. Morales, més conciliador amb els departaments orientals, aposta per la fixació del referèndum el mateix dia que l'Assemblea Constituent.

Per a alguns analistes, els dos conflictes, el de la nacionalització dels hidrocarburs i el de les autonomies, són el reflex de l'existència de dos blocs socials i regionals, amb interessos ben diferents. "Un bloc, l'oriental, és integrat per sectors conservadors, empresarials i cívics, que defensen el lliure mercat, les inversions estrangeres, les privatitzacions i un sistema polític monopolitzat per les elits tradicionals", opina el polític Álvaro García Linera. "L'altre

bloc, l'occidental, és emergent, i malgrat les seves divisions, defensa una economia amb més presència estatal, el reconeixement dels drets indígenes i una democràcia més participativa." Una fractura que també és, sens dubte, ètnica. "En el primer bloc participen mestissos, criolls i descendents d'europeus, mentre que en el segon hi ha més indígenes", sosté García Linera.

La divisió social i la pèrdua d'autoritat de Mesa, en minoria en el Congrés, amenacen de frenar una economia amb greus problemes estructurals i donen ales al sector de l'exèrcit, encapçalat pels coronels Julio Herrera i Julio César Galindo, que estan a favor de la formació d'un comitè civicomilitar i la sortida del president. "Ens trobem en un empat estratègic entre dos projectes polítics", assegura Jorge Lazarte, un altre polític. "I en democràcia, s'ha de pactar perquè un bloc no pot dominar l'altre", afegeix.

Antoni Castel